

1. POGLAVJE: UPRAVLJANJE MLADINSKE POLITIKE

1.1 Ciljna populacija mladinske politike

Zakonodaja, povezana z mladino

[Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju](#), ki je začel veljati 12. 6. 2010, opredeljuje mlade ljudi kot vse mlade in mlade odrasle obeh spolov med starostjo od 15 do 29 let. Ta zakon ne opredeljuje nobenih drugih ciljnih skupin mladih v zvezi s posebnimi ukrepi politike. Določbe, ki vplivajo na mlade v kazenski, civilni in delovni zakonodaji, se razlikujejo od zgornje definicije mladih.

Kazenska zakonodaja

[Kazenski zakonik](#), ki je začel veljati 1. 11. 2008, opredeljuje tri skupine mladoletnikov. Prva skupina predstavlja mlajše mladoletnike in vključuje mlade od 14 do 16 let. Mlajših mladoletnikov, ki storijo kazniva dejanja, ni mogoče kaznovati, proti njim pa je mogoče uvesti le izobraževalne in varnostne ukrepe. Druga skupina predstavlja starejše mladoletnike, ki vključuje mlade, ki so že dopolnili 16 let, vendar še niso stari 18 let. Izjemoma jim je mogoče naložiti globo ali mladoletniški zapor. Tretja skupina vključuje mlade odrasle, starejše od 18 let, ki so kot odrasli storili kaznivo dejanje, vendar še niso stari 21 let. Ti storilci kaznivih dejanj so kazensko odgovorni, vendar obstaja možnost, da so proti njim uvedeni samo izobraževalni ali varnostni ukrepi.

Civilna zakonodaja

[Obligacijski zakonik](#), ki je začel veljati 1. 1. 2002, in [Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih](#), ki je začel veljati 1. 1. 1977, določata, da fizična oseba pridobi polno pravno in poslovno sposobnost pri starosti 18 let. Fizična oseba lahko pridobi polno pravno sposobnost pred to starostjo, če se poroči ali postane starš. O tem odloča sodišče v zunajsodnih postopkih. Ko je mlada oseba stara 15 let, pridobi omejeno pravno in poslovno sposobnost.

Delovna zakonodaja

[Zakon o delovnih razmerjih](#), ki je začel veljati 12. 4. 2013, določa, da lahko mlada oseba, ki je stara 15 let, podpiše pogodbo o zaposlitvi. Pogodba o zaposlitvi z osebo, ki ni dopolnila 15 let, je nična in neveljavna.

Za mlade delavce, stare od 15 do 18 let, velja posebna zaščita, kot so posebne omejitve glede težkega dela, nočnega dela, delovnega časa in letnega dopusta.

1.2 Državni zakon o mladini

Obstoj državnega zakona o mladini

Področje mladine ureja več različnih delov zakonodaje. V skladu z definicijo zakona o mladini na portalu Youth Wiki se lahko [Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju](#) smatra kot najobsežnejši in najbolj zavezujoč uradni dokument, ki naslavlja potrebe in/ali pravice mladih ter določa, kako je treba obravnavati vprašanja mladih.

[Zakon](#) je sprejel Državni zbor Republike Slovenije 18. 5. 2010, razglašen je bil 28. 5. 2010, v veljavo pa je stopil 12. 5. 2010.

Poleg tega je še nekaj drugih zakonov, vključno s spodaj navedenimi, pomembnih za področje mladih:

- [Zakon o mladinskih svetih](#), ki ga je Državni zbor sprejel 19. 7. 2000 in dopolnil 18. 5. 2010, in ureja stanje, delovanje, aktivnosti in financiranje Mladinskega sveta Slovenije in mladinskih svetov lokalnih skupnosti.

- [Zakon o skupnosti študentov](#)), ki ga je Državni zbor sprejel 20. 6. 1994 in ureja status, delovanje in aktivnosti študentskih združenj v Sloveniji.

Področje in vsebina

[Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju](#)

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju, ki je bil sprejet leta 2010, določa javni interes v mladinskem sektorju in način izvajanja javnega interesa v mladinskem sektorju. Določa mladino, mladinski sektor, status mladinskih organizacij, postopek finančne podpore in državne nagrade. Zakon določa Urad Republike Slovenije za mladino kot javni organ, odgovoren za področje mladih. Določa tudi odgovornosti Urada Republike Slovenije za mladino in zagotavlja zavzemanje za interese mladih na državni ravni. Zakon je tudi pravna podlaga za sprejemanje nacionalnega programa za mladino in ustanovitev Sveta Vlade Republike Slovenije za mladino.

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju temelji na načelih demokracije, pluralnosti, integritete, medgeneracijske solidarnosti, enakosti, nediskriminacije, pravice, večkulturnosti, medkulturnega dialoga, prostovoljstva, spodbujanja zdravega življenjskega sloga, spoštovanja življenja in okolja ter sodelovanja nevladnih organizacij pri upravljanju javnih zadev.

V skladu z zakonom je mladinska politika usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja vključevanja mladih v gospodarsko, kulturno in politično življenje skupnosti s primernimi podpornimi mehanizmi za razvoj mladinskega dela in delovanja mladinskih organizacij, ki se izvaja v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnih in drugih organizacij. Zakon tudi navaja številna področja, na katerih se izvaja mladinska politika, med drugim avtonomija mladih, neformalno učenje, dostop do trga dela, socialna vključenost mladih, prostovoljstvo, mobilnost mladih, zdrav slog življenja, spodbujanje ustvarjalnosti in politična udeležba. Poleg opredelitve mladine in mladinske politike zakon predloži tudi nekaj drugih definicij za širše razumevanje mladinske politike in mladinskega sektorja. Tako opredeli »mladinsko organizacijo« in »organizacijo za mlade«, obenem pa tudi prvič opredeli delo mladih in strukturiran dialog.

Zakon opredeli tudi sofinanciranje kot enega od glavnih mehanizmov, ki so organizacijam, aktivnih na področju mladih, na voljo pri izvajanju aktivnosti v skladu s programi v mladinskem sektorju (4. poglavje). Zakon obenem tudi oriše pogoje za pridobivanje, upravljanje in porabo teh finančnih virov (4. poglavje).

Četrty člen zakona v seznamu področij mladinskega sektorja opredeljuje mlade z manj priložnostmi v družbi kot posebno ciljno skupino, vendar pri tem niso podane podrobnosti o značilnostih ali potrebah te ciljne skupine.

Poleg običajnih posvetovalnih postopkov (glej 5. poglavje Youth wiki) so se pri sprejetju zakona posvetovali z mladinskim sektorjem, ki je pripomogel k njegovi končni obliki (glej [analitično evidenco](#) (zavihek »Analitični«) o sprejetju in spremembi zakona).

[Zakon o mladinskih svetih](#)

Zakon o mladinskih svetih ureja stanje, delovanje, aktivnosti in financiranje Mladinskega sveta Slovenije in mladinskih svetov lokalnih skupnosti. Sprejet je bil julija 2000, spremenjen pa je bil junija 2010.

Zakon opredeljuje Mladinski svet Slovenije kot prostovoljno krovno združenje državnih mladinskih organizacij in zahteva, da se vse članske organizacije zavzemajo za interese mladinskega sektorja. Mladinski sveti lokalnih skupnosti pa po drugi strani združujejo mladinske organizacije, v katerih je 90 % članov mlajših od 29 let, 70 % pa jih upravljajo mladi, stari od 15 do 29 let.

Poslanstvo Mladinskega sveta Slovenije in mladinskih svetov lokalnih skupnosti je zastopanje interesov članov mladinskih organizacij. Njihove glavne aktivnosti so mladinsko delo in druge mladinske aktivnosti, ki zagotavljajo pogoje za razvoj mladinskih iniciativ in organizacij ter jih podpirajo in ki zagotavljajo sodelovanje mladih v procesih odločanja in drugih aktivnostih, ki so v njihovem interesu.

Zakon zagotavlja, da se vlada, ministrstva, drugi državni organi in lokalni organi posvetujejo z Mladinskim svetom Slovenije in mladinskimi sveti lokalnih skupnosti pri izvajanju zakonov in uredb, povezanih z mladimi. Poleg tega tudi opredeljuje finančno podporo, ki je na voljo mladinskim svetom, ter določa okvir za spremljanje in kazni za neustrezno ravnanje mladinskih svetov.

Poleg običajnih posvetovalnih postopkov (glej 5. poglavje Youth wiki) so se pri sprejetju zakona posvetovali z mladinskim sektorjem, ki je pripomogel k njegovi končni obliki (glej [analitično evidenco](#) (zavihek »Analitični«) o sprejetju in spremembi zakona).

Spremembe zakona

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju še ni bil spremenjen. Po drugi strani je bil Zakon o mladinskih svetih spremenjen junija 2010, da se je njegova vsebina uskladila z novim Zakonom o javnem interesu v mladinskem sektorju. Poleg tega revidirani zakon pojasnjuje status državnih mladinskih organizacij, še posebej avtonomijo tistih mladinskih organizacij, ki delujejo v okviru drugih pravnih subjektov, in uvaja spremembe, ki bodo omogočile širšo udeležbo mladih pri odločanju.

1.3 Državna strategija za mladino

Obstoj državne strategije za mladino

Državni zbor Republike Slovenije je sprejel [Resolucijo o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#) 24. 10. 2013 za obdobje 2013–2022. Ta dokument služi kot splošni strateški javni dokument ali akcijski načrt, ki združuje glavne odločitve, ki jih je treba upoštevati pri oblikovanju politike na področju mladine na državni ravni. V bistvu je tematski vodič za mladinsko politiko in programe, saj opredeljuje prioritete in ukrepe javnega interesa v mladinskem sektorju in ni del nobene splošne razvojne strategije. Resolucija je horizontalni programski dokument, ki združuje ukrepe na področjih, ki so v pristojnosti različnih

ministrstev, njen cilj pa je ustvarjanje novih standardov kakovosti ter zagotavljanje njihove konsistentnosti in vidnosti.

Področje in vsebina

Nacionalni program za mladino temelji na študiji [Mladina 2010](#) glede položaja mladih v Sloveniji, ki je bila izvedena leta 2010 in objavljena leta 2011. Mlade ljudi opredeljuje kot del družbe, ki je v zadnjem desetletju doživel obsežne spremembe, ki vplivajo na kakovost njihovega življenja. To velja tako za socialno okolje, kot so družina, izobraževanje in zaposlovanje, kot za položaj mladih na trgu dela. Nacionalni program za mladino poskuša zagotoviti boljše razmere za mlade v izobraževanju, kar bi se nato odražalo v boljšem položaju mladih na trgu dela in bi povzročilo boljše življenjske razmere mladine, kar bi lahko pripeljalo tudi do ugodnejših demografskih trendov.

Glavne usmeritve Nacionalnega programa za mladino so:

- z izobraževanjem in usposabljanjem, tako formalnim kot neformalnim, zagotoviti mladim boljše možnosti,
- na podlagi politike zaposlovanja omogočiti mladim zagotovitev lastne ekonomske in socialne varnosti ter jim tako omogočiti pogoje za lažje osamosvajanje,
- zagotoviti mladim udeležbo pri zanje pomembnih javnih politikah (na vseh družbenih področjih) in resničen vpliv na odločanje o njih,
- nameniti posebno pozornost zagotavljanju enakih možnosti med spoloma in preprečevanju diskriminacije,
- nameniti posebno pozornost dejavnikom tveganja, ki povzročajo revščino in socialno izključenost med mladimi,
- slediti načelom trajnostnega razvoja,
- slediti načelom medgeneracijskega sodelovanja oziroma zagotoviti večjo medgeneracijsko solidarnost,
- nameniti posebno pozornost zdravju in dobremu počutju mladih ter neenakostim v zdravju,
- zagotoviti mladim varen začetek poklicne poti.

Nacionalni program za mladino opredeljuje obseg, cilje in prednostne naloge na šestih ključnih področjih: Izobraževanje, zaposlovanje in podjetništvo, bivanjske razmere mladih, zdravje in dobro počutje, mladi in družba ter kultura in ustvarjalnost. Poleg tega vključuje tudi demografijo in ključne politike ter metode spremljanja.

Cilji in prednostne naloge Nacionalnega programa za mladino so združeni v naslednjih šest področjih:

1. Cilji na področju izobraževanja

- Izboljšanje kompetenčne opremljenosti mladih (vzpostavljanje boljšega sistema za potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja, preprečevanje izpisa v poklicnih in tehničnih šolah na terciarni ravni, vzpostavljanje poklicne orientacije za mlade, krepitev štipendijske politike).
- Povečanje (študijske) mobilnosti mladih (krepitev promocije in podpore za študij in prakso v tujini)

2. Cilj na področju zaposlovanja in podjetništva

- Olajšati mladim začetek delovne kariere (izboljšanje aktivnih politik za zaposlovanje, izboljševanje ustvarjalnosti, boljša povezava med potrebami trga dela in izobraževanjem);
- Izboljševanje kakovosti zaposlovanja (zmanjšanje obsega manj ugodnih oblik zaposlitve pri mladih);

- Omogočanje lažjega usklajevanja med poklicnim in zasebnim/družinskim življenjem.
3. Cilji na področju bivanjskih razmer mladih
 - Zagotavljanje dostopnosti stanovanj za mlade (dostopnost posojil, regulacija najemniških in praznih stanovanj).
 4. Cilji na področju zdravja in dobrega počutja
 - Stimulacija in spodbujanje redne telesne aktivnosti s ciljem preprečevanja čezmerne teže (uravnotežena prehrana in redne telesne aktivnosti),
 - Preprečevanje zlorabe alkohola in drog (ustvarjanje okolja za odgovorno uporabo alkohola).
 5. Cilji na področju mladih in družbe
 - Spodbujanje udeležbe mladih (spodbujanje strukturiranega dialoga, krepitev infrastrukture v mladinskem sektorju, krepitev podajanja informacij in svetovanja v mladinskem sektorju),
 - Spodbujanje vzpostavljanja novih mladinskih organizacij (povečanje financiranja mladinskih organizacij, podpora geografsko uravnoteženega razvoja mladinskih organizacij, ustvarjanje sistema za izobraževanje in usposabljanje mladinskih delavcev/vodij).
 6. Cilj na področju kulture in ustvarjalnosti
 - Izboljšati dostopnost kulturnih dejavnosti za mlade in povečanje kulturne angažiranosti mladih.

Poleg običajnih posvetovalnih postopkov (glej 5. poglavje Youth wiki) so se pri sprejetju programa posvetovali z mladinskim sektorjem, ki je pripomogel k njegovi končni obliki (glej [analitično evidenco](#) (zavihek »Analitični«) o sprejetju in spremembi zakona).

Odgovorni organ za izvedbo mladinske strategije

Državni zbor Republike Slovenije je sprejel Resolucijo o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 za obdobje 2013–2022 na predlog vlade. Pristojna ministrstva so odgovorna za izvedbo nacionalnega programa, vendar je Urad Republike Slovenije za mladino odgovoren za koordinacijo izvedbe programa z akcijskimi načrti. Pristojni organi za izvedbo medsektorskega nacionalnega programa so Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za infrastrukturo, Ministrstvo za zunanje zadeve in Ministrstvo za pravosodje. Ministrstva poročajo Uradu za mladino.

Na podlagi te resolucije vlada na letni ali dvoletni osnovi sprejema izvedbene načrte:

1. Sklep vlade št. 60300-2/2014/8 z dne 17. 4. 2014 o sprejemu [Izvedbenega načrta za leto 2014 Resolucije o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#);
2. Sklep vlade št. 60300-3/2015/12 z dne 14. 5. 2015 o sprejemu [Izvedbenega načrta za leto 2015 Resolucije o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#);
3. Sklep vlade o sprejemu [Izvedbenega načrta za leti 2016–2017 Resolucije o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#);

Vsak od izvedbenih načrtov navaja določene cilje, ukrepe, pogoje izvajanja, proračunska sredstva in odgovorne institucije za njegovo izvajanje. Pristojna ministrstva poročajo Uradu za mladino, ker je spremljanje in ocenjevanje njegova pristojnost. Vmesno poročilo je treba

predložiti Državnemu zboru vsaka tri leta, pri čemer je treba končno poročilo predložiti po izteku veljavnosti Nacionalnega programa za mladino. Ocena (vmesna ali končna) programa še ni bila izvedena.

Spremembe/posodobitve

Do zdaj še ni bilo sprememb Resolucije o Nacionalnem programu za mladino.

1.4 Odločanje v mladinski politiki

Struktura odločanja

Nacionalna raven

Vlada

Vlada Republike Slovenije predlaga Nacionalni program za mladino v sprejem Državnemu zboru. To je glavni dokument, ki oblikuje namen mladinske politike in določene ukrepe politike.

Koordiniranje mladinske politike se delegira Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport ([Urad za mladino](#)), vendar je izvedba različnih ukrepov odgovornost pristojnih ministrstev: Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za infrastrukturo, Ministrstvo za zunanje zadeve in Ministrstvo za pravosodje.

Urad Republike Slovenije za mladino znotraj Ministrstva za šolstvo, znanost in šport v skladu z Zakonom o javnem interesu v mladinskem sektorju kot neodvisen organ izvaja naslednje naloge:

- pripravlja uredbe in ukrepe na področju mladinskega sektorja,
- zagotavlja finančno pomoč za mladinske programe in programe za mladino,
- zagotavlja in izvaja nadzor nad izvedbo uredb in ukrepov v mladinskem sektorju,
- spremlja razmere mladine in učinek ukrepov v mladinskem sektorju,
- sodeluje z odgovornimi organi in drugimi subjekti v mladinskem sektorju,
- sodeluje pri zastopanju države v telesih Evropske unije in Sveta Evrope na mednarodni ravni v zadevah, povezanih z mladino, in
- opravlja druge naloge v skladu z zakonodajo.

Parlament

Državni zbor sprejema nacionalne mladinske politike in nadzira organe, ki jih izvajajo. Sprejel je Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju in na podlagi tega zakona tudi Resolucijo o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 (državna strategija za mladino), obenem pa tudi nadzira izvajanje resolucije s pregledovanjem ocenjevalnih poročil.

Državni zbor je ustanovil tudi odbor, ki je med drugim odgovoren tudi za mladinska vprašanja. Ta odbor obravnava zakonodajne predloge in vprašanja, povezana s predšolskim, osnovnošolskim, srednješolskim in visokošolskim izobraževanjem, izobraževanjem odraslih, znanostjo in raziskovanjem, informacijsko družbo, elektronskimi komunikacijami, športom, mladino in njeno vlogo ter položajem v družbi, spodbujanjem aktivnega državljanstva pri

mladih, vprašanja, povezana s trajnostnim in stabilnim financiranjem mladinske politike in druga vprašanja ki jih rešuje ustrezno ministrstvo na tem področju.

Lokalna raven

Ustava opredeljuje občine kot lokalne samoupravne skupnosti, ki se načeloma financirajo iz lastnih virov (zbrani davki, dajatve, dohodki iz premoženja), medtem ko državne subvencije podpirajo gospodarsko šibke občine. Skladnost organov občin nadzirajo državni organi.

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju določa, da lokalne skupnosti izvajajo mladinsko politiko na lokalni ravni v skladu s svojimi interesi, potrebami, zmožnostmi in okoliščinami, na primer številom in strukturo prebivalcev, gospodarsko močjo ter prostorsko in kadrovsko zmogljivostjo v mladinskem sektorju. Lokalne skupnosti lahko izvajajo mladinsko politiko na lokalni ravni, tako da sprejmejo lokalne programe za mladino, vzpostavijo delovni ali posvetovalni organ za mladinska vprašanja, finančno podprejo programe v mladinskem sektorju in izvajajo druge ukrepe v mladinskem sektorju.

Vloga lokalnih skupnosti v razvoju mladinskih politik se razlikuje in je odvisna od velikosti posamezne skupnosti. Mestna občina Ljubljana, slovenska prestolnica, ima tako strukturo mestne uprave (urad za mladino), ki zagotavlja javne razpise (za mladinske programe, projekte, informacijsko omrežje, mednarodne dejavnosti), mladinske raziskave, mreženje NVO v mladinskem sektorju, informacijsko omrežje za mlade, izobraževalne programe in usposabljanja za mladinske delavce in opolnomočenje mladinskih nevladnih organizacij. Leta 2015 je svet Mestne občine Ljubljana sprejel mladinsko strategijo.

Manjše skupnosti tesno sodelujejo z mladinskimi centri, ki prevzemajo del nalog, ki bi jih morala zagotoviti lokalna skupnost. Ker večina lokalnih skupnosti nima urada za mlade, je sodelovanje med lokalnimi oblastmi in mladinskimi centri ključnega pomena.

Glavne teme

V skladu z Zakonom o javnem interesu v mladinskem sektorju je mladinska politika usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja vključevanja mladih v gospodarsko, kulturno in politično življenje skupnosti s primernimi podpornimi mehanizmi za razvoj mladinskega dela in delovanja mladinskih organizacij, ki se izvaja v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnih in drugih organizacij.

Mladinska politika se izvaja na naslednjih področjih:

- avtonomija mladih,
- neformalno učenje in usposabljanje ter povečevanje kompetenc mladih,
- dostop mladih do trga dela in razvoj podjetništva pri mladih,
- skrb za mlade z manj priložnostmi v družbi,
- prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih,
- mobilnost mladih in mednarodna integracija,,
- spodbujanje zdravega življenjskega sloga in preprečevanje različnih oblik odvisnosti pri mladih,
- dostop mladih do kulturnih dobrin ter spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti pri mladih,
- udeležbo mladih pri upravljanju javnih zadev v družbi.

Resolucija Nacionalnega programa za mladino 2013–2022 vsebuje naslednja načela:

- z izobraževanjem in usposabljanjem, tako formalnim kot neformalnim, zagotoviti mladim boljše možnosti,
- na podlagi politike zaposlovanja omogočiti mladim zagotovitev lastne ekonomske in socialne varnosti ter jim tako omogočiti pogoje za lažje osamosvajanje,
- zagotoviti mladim udeležbo pri zanje pomembnih javnih politikah (na vseh družbenih področjih) in resničen vpliv na odločanje o njih,
- nameniti posebno pozornost zagotavljanju enakih možnosti med spoloma in preprečevanju diskriminacije,
- nameniti posebno pozornost dejavnikom tveganja, ki povzročajo revščino in socialno izključenost med mladimi,
- slediti načelom trajnostnega razvoja,
- slediti načelom medgeneracijskega sodelovanja oziroma zagotoviti večjo medgeneracijsko solidarnost,
- nameniti posebno pozornost zdravju in dobremu počutju mladih ter neenakostim v zdravju,
- zagotoviti mladim varen začetek poklicne poti.

Resolucija o Nacionalnem programu za mladino opredeljuje tudi ključne smernice mladinske politike v Sloveniji:

- ciljno in stalno vlaganje virov in pozornosti v mlade in njihovo avtonomijo,
- zagotavljanje, da so mladi prioriteta družbena skupina v vseh sektorskih javnih politikah,
- vzpostavljanje medsektorskega sodelovanja za izvajanje mladinske politike,
- združevanje koncepta ciljne skupine, ki vključuje mlade od 15 do 29 let, ki mora biti opredeljena kot prikrajsana skupina v vseh javnih politikah,
- udeležba mladih v strateškem načrtovanju, ocenjevanju in izvajanju mladinske politike na lokalni in državni ravni,
- zagotavljanje pogojev za učenje in priložnosti za mlade, da razvijejo spretnosti in kompetence za celotno vključitev v trg dela in civilno družbo ter povečajo svoje sposobnosti, da se zoperstavijo kakršnim koli potencialnim socialnim, gospodarskim ali okoljskim tveganjem, in zagotavljanje pogojev za formalno, neformalno in priložnostno učenje prek izboljšanih mehanizmov za prepoznavanje in potrjevanje takega učenja v nacionalnih okvirih kvalifikacij,
- zagotavljanje učinkovitega spremljanja določb o mladinski politike in odpravljanje njenih slabosti,
- spodbujanje razvoja mladinskih strategij in programov na lokalni ravni.

Svet Vlade Republike Slovenije za mladino je za učinkovito izvajanje mladinske politike v Sloveniji in določb Nacionalnega programa za mladino ustanovil štiri različne delovne skupine za obravnavo najpomembnejših tem za razvoj mladinske politike v Sloveniji:

- priprava in spremembe Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju,
- spremljanje Nacionalnega programa za mladino,
- kohezijska politika in uporaba evropskih sredstev za ukrepe mladinske politike,
- politike, ki spodbujajo kakovost vajeništva in pripravništva mladih.

Za izbiro tem za Resolucijo o Nacionalnem programu za mladino je podlaga tudi študija [Mladina 2010](#), ki se osredotoča na vlogo mladih v Sloveniji in je bila objavljena leta 2011.

Četrty člen Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju opredeljuje mlade z manj priložnostmi v družbi kot posebno ciljno skupino. Poleg tega Resolucija o Nacionalnem

programu za mladino 2013–2022 opredeljuje potrebo po osredotočanju na mlade z manj priložnostmi v zvezi s štipendijami, mladinskim delom in socialno vključenostjo. Resolucija pri opredeljevanju svojih prioritet pod naslovom Socialna vključenost (6. poglavje) še posebej izpostavlja položaj mladih z manj priložnostmi, ki se soočajo s socialno izključenostjo, kjer so izrecno omenjeni posamezniki s posebnimi potrebami in romska mladina.

Državna agencija za mlade

V Sloveniji ni nobene državne agencije za mlade.

Spremljanje in ocenjevanje politike

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport zagotavljata spremljanje in ocenjevanje rezultatov politike, ki jih opredeljuje Nacionalni program za mladino 2013–2022. Uspeh izvedbenega načrta Nacionalnega programa za mladino se meri z kazalniki (vpliva), ki so zasnovani za vsak ukrep, ki ga je treba izvesti. Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju v [16. členu](#), 6. odstavku, navaja: *Vlada bo vsaka tri leta Državnemu zboru predložila delno poročilo o izvedbi Nacionalnega programa za mladino z ocenjenimi rezultati, končno poročilo pa bo predložila po izteku veljavnosti Nacionalnega programa za mladino. Državni zbor bo upošteval poročilo in pripravil svoje stališče v zvezi z njim.*

Urad Republike Slovenije za mladino tudi spremlja izvedbo Nacionalnega programa za mladino.

Po študiji [Mladina 2000](#) ni bilo nobene poglobljene raziskave, ki bi sistematično in celovito raziskala mladino in njen položaj, dokler ni bila objavljena raziskava [Mladina 2010](#): Družbeni profil mladih v Sloveniji (Mladina 2010). Po tem sta bili objavljeni še dve podobni študiji: [Matrika ukrepov državnih organov na področju mladinske politike](#) in [Slovenska mladina 2013](#). Študije so pokrivala vsa področja, ki so pomembna za mlade.

Zaposlitev:

Zavod za zaposlovanje je leta 2015 objavil analizo statističnih podatkov z naslovom [Mladi in trg dela](#). Leta 2013 je objavil tudi priložo k izvedbenemu načrtu za jamstvo za mlade 2014–2015. Zavod za zaposlovanje, Statistični urad Republike Slovenije in ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve redno izvajajo analize in raziskave. Te organizacije pomagajo posodabljeni podatke o zaposlovanju (mladih).

Mladinski svet Slovenije spremlja izvajanje Nacionalnega programa za mladino 2013–2022 in ukrepov v skladu z jamstvom za mlade. Izvajanje Nacionalnega programa za mladino 2013–2022 bi moralo biti načeloma zelo lahko spremljati zaradi dobro opredeljenih kazalnikov. Odbor Državnega zbora, ki je odgovoren za mladino, se je odločil, da mora urad za mladino (ali pristojno ministrstvo) dvakrat letno poročati v zvezi z izvajanjem programa. Poročilo je vezano na posebni izvedbeni načrt Nacionalnega programa za mladino.

Poročila o izvajanju za jamstvo za mladino 2014–2015, ki jih je maja 2016 zahtevala slovenska vlada, povzamejo ključne statistične podatke, ki prikazujejo spremembe med izvajanjem jamstva za mlade in vključujejo tako tehnične kot finančne vidike uspešnosti vsakega posameznega ukrepa. Predstavniki mladih so pripravili posebno poglavje v poročilu in predstavili svoj pogled na izvedbo jamstva za mlade. Svetovalci za mlade na zavodu za zaposlovanje so tudi predstavili svoje mnenje, saj so vsak dan v stiku z nezaposlenimi mladimi in z njimi nenehno poskušajo premagati izzive, povezane z zaposlovanjem. Zadnji del poročila vsebuje zaključke in priporočila glede nadaljnjih ukrepov.

Socialna vključenost:

Leta 2016 je Inštitut RS za socialno varstvo objavil poročilo z naslovom [Spremljanje uresničevanja in doseganja ciljev Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020](#), ki vsebuje popis aktivnosti, izvedenih v letu 2015. V obdobju 2012–2014 so se v mladinskem sektorju izvajali predvsem programi za otroke in mladostnike brez običajnega družinskega življenja ter za otroke in mladostnike z razvojnimi težavami.

[Sektor za enake možnosti](#) je sofinanciral tudi raziskovalni projekt z naslovom [Posledice diskriminacije na družbeno, politično in socialno vključenost mladih v Sloveniji](#): analiza glede na spol, spolno usmerjenost ter etnično pripadnost, ki je bil izveden leta 2008. Cilj projekta je bil na podlagi analiz oblikovati »predloge za oblikovanje in izboljšave protidiskriminacijskih politik na področju socialne zaščite, zmanjševanja družbene izključenosti in socialne ogroženosti ter preprečevanja diskriminacije na podlagi analiziranih osebnih okoliščin«.

Leta 2011 je Urad Republike Slovenije za mladino financiral dve analizi razmer, ki sta jih izvedli organizaciji Mladinska mreža MaMa in Pohorski Bataljon. Organizaciji sta pregledali delovanje in učinke mladinskih centrov in organizacij na področju mladine v Sloveniji: »Mladinski centri v Sloveniji« in »Analiza stanja in potencialov na nevladnem mladinskem področju v Sloveniji«. Leta 2012 je Mladinski svet Slovenije objavil svojo analizo delovanja in vplivov državnih mladinskih organizacij. [Statistični urad Republike Slovenije](#) je tudi izvedel raziskavo (npr. glede tveganja družbene izključenosti v povezavi s prihodki in revščino).

1.5 Medsektorski pristop z drugimi ministrstvi

Mehanizmi in dejavniki

Slovenska vlada je leta 2009 ustanovila Svet Vlade Republike Slovenije za mladino kot rezultat medsektorskega sodelovanja. Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju, ki je bil sprejet leta 2010, je podal podrobno opredelitev pristojnosti Sveta. [Svet Vlade Republike Slovenije za mladino](#) je ustanovil štiri različne delovne skupine za obravnavo najpomembnejših tem za razvoj mladinske politike v Sloveniji. Te delovne skupine lahko smatramo kot mehanizem za spodbujanje medsektorskega sodelovanja, saj vključujejo predstavnike različnih ministrstev. Hkrati pa jih lahko smatramo tudi kot mehanizem za posvetovanje z mladimi, ker vsaka delovna skupina vključuje tudi predstavnike mladih.

Te delovne skupine skupaj s Svetom Vlade Republike Slovenije za mladino ustvarjajo podlago za prihodnjo vzpostavitev močnega sistema soupravljanja med vlado in mladimi.

Prva delovna skupina je delovna skupina za pripravo sprememb Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju. Sestavljajo jo štirje predstavniki vlade (Urad za mladino, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za javno upravo) in štirje predstavniki mladinskega sektorja. Delovno skupino vodi predstavnik Urada za mladino.

Druga delovna skupina spremlja izvedbo Nacionalnega programa za mladino. Sestavljajo jo štirje predstavniki vlade (Urad za mladino, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvo za javno upravo) in štirje predstavniki mladinskega sektorja. Delovno skupino vodi predstavnik Urada za mladino.

Tretja delovna skupina spremlja izvajanje [Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za programsko obdobje 2014–2020](#), sestavljajo pa jo predstavniki Službe vlade za razvoj in evropske kohezijske politike, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvo za javno upravo in štirje predstavniki mladinskega sektorja. Delovno skupino vodi predstavnik Službe vlade za razvoj in evropske kohezijske politike.

Četrta delovna skupina se ukvarja z vajeništvom in pripravništvom mladih, sestavlja pa jo pet predstavnikov vlade (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za javno upravo Ministrstvo za pravosodje in Ministrstvo za finance) in pet predstavnikov iz mladinskega sektorja Delovno skupino za vajeništvo in pripravništvo koordinira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

1.6 Oblikovanje mladinske politike na podlagi dokazov

Politična zavezanost k oblikovanju mladinske politike na podlagi dokazov

[Urad Republike Slovenije za mladino](#) je spodbujal anketiranje mladih, odkar je Slovenija začela razvijati svojo mladinsko politiko (leta 1991). Oblikovanje politike na podlagi dokazov bo zato predstavljalo pomemben del razvoja mladinske politike v Sloveniji. Predvideno je, da bo nacionalni mladinski program revidiran vsake tri leta na podlagi raziskave socialnega položaja mladih v Sloveniji.

V [Zakonu o javnem interesu v mladinskem sektorju](#) mladinska politika, ki temelji na dokazih, ni neposredno omenjena, čeprav zakon v 7. členu opredeljuje vlogo upravnega organa, ki je odgovoren za mladino v Sloveniji (Urad Republike Slovenije za mladino). Pristojnost Urada Republike Slovenije za mladino je med drugim zagotavljanje in izvajanje nadzora nad izvedbo uredb in ukrepov v mladinskem sektorju ter spremljanje razmer mladine in učinkov ukrepov v mladinskem sektorju.

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju opredeljuje potrebo po razvoju Nacionalnega programa za mladino. Program se med drugim sklicuje na pristop k mladinski politiki, ki temelji na dokazih, s čimer se lahko v celoti dosežejo cilji mladinske politike, Nacionalni program za mladino ([Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013 – 2022](#)) pa med drugim predvideva ustanovitev državnega inštituta za mladinske raziskave ali imenovanje ene od obstoječih institucij, ki že delujejo na področju raziskav, za referenčno organizacijo pri mladinskih raziskavah in razvoj politik na podlagi dokazov. Uvaja tudi nabor merljivih kazalnikov in razlaga njihove želene vrednosti za lažje ocene učinkovitosti posameznih politik na podlagi trdnih dokazov.

Leta 2011 je Urad Republike Slovenije za mladino financiral dve analizi razmer, ki sta jih izvedli organizaciji Mladinska mreža MaMa in Pohorski Bataljon. Organizaciji sta pregledali delovanje in učinke mladinskih centrov in organizacij na področju mladine v Sloveniji: [Mladinski centri v Sloveniji](#) in [Analiza stanja in potencialov na nevladnem mladinskem področju v Sloveniji](#).

Poleg Urada za mladino obstajajo tudi drugi državni in poldržavni organi, ki zbirajo podatke in znanje o mladini. Ti organi obveščajo vlado o ključnih dogodkih pri mladih, ki so povezani z njihovim področjem delovanja ali strokovnim področjem.

1. [Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo](#)

Inštitut RS za socialno varstvo sestavlja in vzdržuje različne podatkovne zbirke za socialno pomoč in socialne storitve, vključno z razvojnimi in eksperimentalnimi programi. Spremlja izvajanje številnih vladnih programov, tako da vzpostavi specializirane sisteme kazalnikov in zagotavlja informacijsko podporo zanje z zbiranjem in analiziranjem podatkov. Vlada je podpirala in spodbujala meddisciplinske raziskave, povezane z otroki in mladostniki do 18. leta starosti. Znotraj inštituta deluje observatorij za otroke do 18. leta starosti, njegovo delovanje pa podpira Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

2. [Pedagoški inštitut](#)

Inštitut je bil ustanovljen leta 1965 in je namenjen raziskovanju izobraževanja. Izvaja različne programe, projekte in ocenjevanja mladinskih zadev z vidika izobraževanja.

3. [Nacionalni inštitut za javno zdravje](#)

Podatki in informacije, ki jih zbira inštitut, so podlaga za odločitve in ukrepe posameznikov, strokovnjakov in zdravstvene politike. Inštitut opredeljuje ključne izzive javnega zdravja v prebivalstvu, vključno z dejavniki, ki vplivajo na zdravje, in predlaga ukrepe za izboljševanje zdravja.

4. [Zavod Republike Slovenije za šolstvo](#)

Zavod RS za šolstvo je pomemben dejavnik v postopku razvoja izobraževalnega sistema. Predlaga nove rešitve za učni načrt, razvija metode za uspešen prenos sprememb v izobraževalni sistem in pomaga pri vključevanju novih elementov učnega načrta v prakso. Zavod v okviru pristojnosti zbira in obdeluje podatke, povezane z oblikovanjem politike na področju izobraževanja otrok in mladostnikov.

5. [Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje](#)

Zavod za zaposlovanje je učinkovit, uporabniku prijazen in usmerjen k uporabniku. Cilj vseh aktivnosti zavoda za zaposlovanje je prispevati k rasti zaposlovanja in zaposljivosti prebivalstva v Sloveniji. Zavod v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve aktivno prispeva k razvoju politik zaposlovanja v Sloveniji, med drugim tudi z zbiranjem in analizo podatkov, povezanih z zaposlovanjem mladih in zaposljivostjo. Zavod sodeluje pri ustvarjanju številnih ukrepov politike, ki so razviti za mlade kot glavno ciljno skupino.

Sodelovanje med oblikovanjem politike in raziskovanjem

V Sloveniji ni nobenih državnih raziskovalnih mrež za mladino, vendar Urad Republike Slovenije za mladino sodeluje z različnimi skupinami raziskovalcev. V obdobju med letoma 1993 in 2000 je imel Urad za mladino dolgoročno pogodbo s [Centrom za socialno psihologijo na Fakulteti za družbene vede](#), ki je zagotavljala potrebno finančno podporo za raziskavo mladine in zaradi katere so nastale različne študije o položaju mladine (npr. Mladina v devetdesetih, Mladina 2000: Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje). Med letoma 2009 in 2011 je Urad za mladino podpisal pogodbo z [Inštitutom RS za socialno varstvo](#) z namenom spodbujanja mladinskih politik na podlagi dokazov.

Osnova za oblikovanje primernih strateških ciljev Nacionalnega programa za mladino je bila študija [Mladina \(2010\): družbeni profil mladih v Sloveniji](#), ki je bila izvedena leta 2010 in objavljena leta 2011. Študijo je izvedla Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, obsegala pa je demografske spremembe in medgeneracijsko sodelovanje, izobraževanje in usposabljanje, zaposlovanje in podjetništvo, politična udeležba, ustvarjalnost, kulturo in prosti čas, virtualizacijo vsakdanjega življenja, zdravje in dobro počutje, finančni status mladih, stanovanjske in življenjske razmere, globalizacijo in mobilnost mladih, vrednote, trajnostne akcijske načrte in vizije za prihodnost, osebne značilnosti in religioznost mladih.

Urad Republike Slovenije za mladino tesno sodeluje s programom Erasmus, nacionalno agencijo Mladi v akciji in njenim raziskovalnim partnerjem, da bi opredelili nastajajoča vprašanja na področju mladih. Kot odgovor na to je bila ustanovljena iniciativa [Ključ do vključenosti](#), ki se ukvarja z vprašanjem radikalizacije mladih in spodbuja vključevanje mladih. Rezultat je bila vrsta medsektorskih posvetovanj z ustreznimi zainteresiranimi skupinami leta 2016, ki se bodo nadaljevale v letu 2017 z aktivnostmi, osredotočenimi na transnacionalna posvetovanja.

Državna statistika in razpoložljivi viri podatkov

[Statistični urad Republike Slovenije](#) objavlja redna tematska poročila o mladini, po navadi na mednarodni dan mladih (12. 8.). Leta 2009 je Statistični urad Republike Slovenije pripravil obsežno statistično poročilo o položaju mladih v Sloveniji. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje spremlja položaj mladih na trgu dela, Nacionalni inštitut za javno zdravje pa od leta 1983 sodeluje v raziskavi Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (Health Behaviour and School-Aged Children – HBSC).

Dodeljena proračunska sredstva, ki podpirajo raziskave na področju mladine

Vlada nima načina financiranja za raziskave na področju mladine, ki bi izrecno podpirale oblikovanje politike na podlagi dokazov, razen sredstev, dodeljenih Uradu Republike Slovenije za mladino za izvajanje rednih študij na področju mladine in za pogodbeno ocenjevanje Nacionalnega programa za mladino. V skladu s prvim je Urad sklenil pogodbo s Filozofsko fakulteto Univerze v Mariboru za izvedbo študije o položaju mladih v Sloveniji (Mladina 2010) z dodeljenim zneskom v višini 66.580 EUR.

1.7 Financiranje mladinske politike

Način financiranja mladinske politike

Urad za mladino je sofinanciral mladinske delovne programe že od samega začetka. Razpoložljiva sredstva za mladinske delovne programe leta 2015 so znašala 1,2 milijona EUR, sredstva v enaki višini pa so bila dodeljena tudi za leto 2016.

[Nacionalni program za mladino](#), ki je bil sprejet leta 2013 za obdobje 2013–2022, predvideva vrsto različnih ukrepov na področju izobraževanja, zaposlovanja in podjetništva, stanovanj, zdravja in dobrega počutja, socialnega položaja mladih, razvoja mladinskega sektorja, kulture in ustvarjalnosti, dediščine in medijev. Razpoložljiva sredstva za vrsto ukrepov, opredeljenih v Nacionalnem programu za mladino za leto 2015 so znašala 169 milijonov EUR (vključena evropska sredstva). Dodeljena sredstva v letu 2016 so znašala 199,6 milijona EUR.

Kaj se financira

Ukrepi Nacionalnega programa za mladino pokrivajo naslednja področja: izobraževanje, zaposlovanje in podjetništvo, stanovanja, zdravje in dobro počutje, socialni položaj mladih, razvoj mladinskega sektorja, kultura in ustvarjalnost, dediščina in mediji.

Finančna odgovornost

Vsako ministrstvo je odgovorno za dodelitev proračunskih sredstev za ukrepe v zvezi z nacionalno mladinsko politiko. Poročilo o izvajanju ukrepov Nacionalnega programa za mladino pripravlja Urad za mladino, sprejme pa ga nacionalni parlament. Pravilno in racionalno porabo javnih sredstev spremlja [Računsko sodišče Republike Slovenije](#), ki ocenjuje skladnost delovanja s predpisi in smernicami ter stroškovno učinkovitost delovanja.

Uporaba evropskih sredstev

Med letoma 2009 in 2016 so bili objavljeni štirje javni razpisi za uporabo evropskih sredstev za mladinski sektor.

1. Evropski sklad za regionalni razvoj (13 milijonov EUR v obdobju 2009–2011): Do konca leta 2011 je bilo s podporo ESSR v Sloveniji ustanovljenih deset novih mladinskih centrov, katerih skupna nastanitvena kapaciteta je 420 ležišč, njihova naložbena vrednost pa znaša približno 13 milijonov EUR. Pričakuje se, da bodo centri imeli skupno 20.000 nočitev na leto, zagotovili pa bodo najmanj trideset novih delovnih mest.
2. Evropski socialni sklad (4 milijoni EUR v obdobju 2010–2012): S posebnim razpisom za ustanovitev osmih vsebinskih mrež so bili dodeljeni 4 milijoni EUR, s čimer so se združile mladinske organizacije in zunanji partnerji, njihov cilj pa je zagotavljanje boljšega usposabljanja za mlade na področju socialnih, državljskih in kulturnih kompetenc. Vse mreže se osredotočajo na kakovostno usposabljanje človeških virov v okviru nastajajoče kompleksne družbe, ki temelji na formalnih in neformalnih oblikah in metodah izobraževanja.
3. Evropski socialni sklad (0,8 milijon EUR leta 2014): Cilj razpisa je bilo sofinanciranje projektov nevladnih organizacij v mladinskem sektorju za razvoj socialnih in državljskih kompetenc mladih.
4. Evropski socialni sklad (5 milijon EUR v obdobju 2016–2018): Cilj razpisa je podpora inovativnih načinov mladinskega dela ter zaposljivosti in zaposlovanja mladih znotraj tega okvirja.

1.8 Čezmejno sodelovanje na področju mladine

Sodelovanje z evropskimi državami

Razen evropskega sodelovanja na področju mladine kot dela odprte metode koordinacije in na podlagi Resolucije Sveta z dne 27. 11. 2009 o prenovljenem okvirju za evropsko sodelovanje na področju mladine (2010–2018) Slovenija nima nobenega drugega sodelovanja z državami EU ali državami kandidatkami za EU. Na področju mladine obstaja samo en dvostranski sporazum, ki je bil leta 2015 podpisan z Republiko Srbijo. [Memorandum o soglasju o sodelovanju na področju mladine in športa](#) vzpostavlja trdno politično podporo za skupno sodelovanje mladine in športnih organizacij na državni ravni.

Mednarodno sodelovanje

Program Erasmus+, Mladina v akciji, je najpomembnejši instrument za spodbujanje evropskega in mednarodnega sodelovanja med mladimi.

Leta 2011 je Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo sprejelo mednarodni program, v katerem je bila internacionalizacija slovenskega visokošolskega izobraževanja opredeljena kot cilj. Program poudarja mednarodno razsežnost visokošolskih ustanov: mreženje, skupni študijski programi, ukrepi za privabljanje tujih študentov in učiteljev, integracija mednarodne razsežnosti v učenju, stalna kakovostna jezikovna usposabljanja itd. Nova državna strategija za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva s konkretnimi ukrepi bo sprejeta leta 2016. Strategija bo natančno opredelila elemente internacionalizacije

slovenskega visokega šolstva in zagotovila platformo za financiranje mednarodnih sporazumov, programov sodelovanja in mednarodne mobilnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je skupaj z [Javnim štipendijskim, razvojnim, invalidskim in preživninskim skladom Republike Slovenije](#) razvil program Ad futura za mednarodno mobilnost za spodbujanje mednarodnega izobraževanja in kratkoročne mobilnosti ter izboljšanja kakovosti izobraževanja in zaposljivosti sodelujočih učencev in študentov.

[Program Ad futura za mednarodno mobilnost](#) izvaja spodaj navedene štipendijske programe in programe sofinanciranja:

- štipendije Ad futura za študij v tujini,
- štipendije za kratkoročne obiske tujih učencev in študentov med njihovim izobraževanjem v Sloveniji,
- sodelovanje učencev in študentov v tekmovanjih iz znanja in raziskovalnih tekmovanjih v tujini,
- štipendije in druge oblike financiranja raziskav za tuje doktorske študente.

Ministrstvo za zunanje zadeve je objavilo razpis za projekte, ki prispevajo k ozaveščanju javnosti, globalnemu učenju in krepitvi zmogljivosti nevladnih organizacij v Republiki Sloveniji za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč ter projekte izobraževanja o človekovih pravicah s poudarkom na otrokovih pravicah v državah zahodnega Balkana za obdobje 2016–2017.

1.9 Trenutne razprave in reforme

Socialni, ekonomski in politični trendi, ki vplivajo na splošen razvoj mladinske politike v Sloveniji in so bistveno vplivali na pripravo [Nacionalnega programa za mladino 2013–2022](#) ter drugega razvoja politike v izobraževanju in zaposlovanju (npr. Jamstvo za mlade):

Demografija

Število mladih v Sloveniji se hitro zmanjšuje. V zadnjem desetletju se je njihovo število zmanjšalo za 11 odstotkov, medtem ko lahko v prihajajočem desetletju pričakujemo nadaljnje 20-odstotno zmanjšanje. Te demografske spremembe kažejo na to, da je z vidika dolgoročne stabilnosti in razvoja slovenske družbe pomen polne socialne vključenosti in aktivacije potenciala vsakega mladega človeka zdaj večji kot kadarkoli prej.

Prehod v odraslost

Prehod mladih v odraslost je zelo individualen in nepredvidljiv. Odraščanje je postal projekt posameznika in vsak posameznik mora prevzeti odgovornost za to. Vloga države ali širše družbe je pomembna za vzpostavitev pogojev za uspešen prehod mladih v odraslost.

Izobraževanje

Delež mladih, vključenih v izobraževalni sistem, je v Sloveniji rasel veliko hitreje kot povprečje EU-28, delež izpisov v srednji šoli pa je najnižji v državah EU-28. Poleg tega je delež študentov v visokošolskem izobraževanju, starih od 20 do 24 let, daleč najvišji v državah EU-27. Medtem ko je mladim vseč prijaznost izobraževalnega sistema in njegovo

vključevanje študentov, izražajo veliko nezadovoljstvo zaradi slabe povezave med izobraževalnim sistemom in potrebami trga dela.

Zaposlitev

Razmere na trgu dela so zelo nepredvidljive. Slovenija ima velik delež začasno zaposlenih mladih (starih od 15 do 24 let). V zadnjem desetletju se je delež redno zaposlenih mladih znatno zmanjšal. Leta 2000 je imelo približno 60 odstotkov mladih, starih 29 let, redno službo, medtem ko se je ta odstotek leta 2010 spustil na 48. V tem obdobju se je povečal tudi delež tistih mladih, ki se vidijo kot nezaposlene. Najbolj skrb vzbujajoča je hitra rast deleža nezaposlenih diplomantov. Položaj mladih v Sloveniji tako opredeljujejo predvsem kombinacija znatne družinske podpore in dolgotrajne vključenosti v (relativno socialno usmerjen in prijazen) izobraževalni sistem na eni strani ter izjemno negotove razmere na trgu dela na drugi strani.

Stanovanja

Mladi v Sloveniji v državah EU-27 med zadnjimi zapustijo dom. To še bolj spodbujajo relativno ugodni pogoji življenja s starši (ki imajo večinoma v lasti hiše) in nepripravljenost mladih (in njihovih staršev), da bi prevzeli tveganje revščine v zgodnjih fazah upravljanja lastnega gospodinjstva.

Politična udeležba

Mladi v Sloveniji menijo, da imajo zelo malo političnega vpliva in so v primerjavi s povprečnim trendom v državah EU-27 veliko manj zainteresirani za politiko ali vključeni vanjo. Toda pri mladih v Sloveniji je okrepljen potencial za proteste in sodelovanje v individualiziranih oblikah politične udeležbe, zlasti pri oblikah, povezanih z informacijsko tehnologijo. Mladi Slovenci so vedno bolj vključeni v prostovoljno delo. Tudi na področju družine, okolja, virtualnega sveta in drugih interesnih področjih za mlade je vključenost mladih na visoki stopnji.